

Kantoor in crisistijd

Kantoor

‘Wat opvalt, is de collegialiteit’

Wat zijn de ervaringen van notariskantoren met de coronacrisis? Hebben ze noodscenario's? En hoe bereiden ze zich voor op de toekomst? Vijf notarissen doen verslag.

TEKST Peter Steeman | BEELD Okapi

‘Eerst moeten we veilig door deze periode komen’

‘Na de persconferentie van Mark Rutte op 12 maart hebben we direct besloten om zo veel mogelijk vanuit huis te werken voor de veiligheid van onze medewerkers’, aldus Casper Jones, managing partner bij VBC Notarissen. ‘Normaal zijn we met zo’n vijftig medewerkers op ons kantoor in Amersfoort. Dat zijn er nu zes. We hebben dezelfde week meteen dertig laptops gekocht. “Never waste a good crisis”, zoals Churchill al zei. Inmiddels komen er alleen voor testamenten, hypotheek en huwelijksvoorwaarden nog cliënten naar kantoor. De rest gaat per volmacht. *Belehrung* doen we telefonisch. Het blijkt dat je veel meer thuis kunt doen dan we altijd dachten. Wat opvalt, is dat de appgroepen die we als kantoor hebben nu anders gebruikt worden. Vroeger was de communicatie via de app heel zakelijk. Nu is de toon vrolijker. De humor die je normaal in de wandelgangen op kantoor kwijt kon, stoppen we nu in de app. Ik maak zelf iedere

dag een vlog om de medewerkers te informeren en betrokken te houden.’

‘Op dit moment loopt het werk nog redelijk door. Wat de gevolgen zijn voor ons kantoor is moeilijk te voorspellen. Als de huidige maatregelen niet langer dan zes tot acht weken duren, kunnen we het omzetverlies wel opvangen. Wij zitten met het notariaat op dit moment niet in de hoek waar de zwaarste klappen vallen. Ik doe zelf ondernemingsrecht en ben betrokken bij fusies, overnames en herstructureringen. Dat gaat om heel grote bedrijven. Ik merk dat die wat verder vooruit durven kijken dan kleinere bedrijven. Bij die laatste groep zien we dat er afspraken worden afgezegd. Ik zou afgelopen maandag twee closings doen. Die zijn op verzoek van onze cliënten voor een aantal weken uitgesteld. Je zou die closing op afstand kunnen doen, maar je merkt dat ze nu even de kat uit de boom kijken.’

‘Dit is een ingrijpende periode. Toch zie ik wel lichtpuntjes. In het normale leven zijn we elkaar enorm aan het aanjagen. Vinden het normaal om de hele wereld over te vliegen. Al langer vind ik dat we meer in welzijn dan in welvaart moeten gaan denken. Deze situatie dwingt ons daartoe. Gezondheid gaat boven financiën. Ik hoop dat de huidige crisis het

eco-denken een boost geeft, maar eerst moeten we veilig door deze periode komen.’

‘Het voelt of ik in een centrifuge zit’

‘Dit is verschrikkelijk om als startende ondernemer mee te maken’, aldus Carla Heemstra, notaris bij Aogje Notariaat in Breda. ‘Ik heb het kantoor op 1 februari overgenomen. Je hebt een overname gedaan en nog geen financiële buffer op kunnen bouwen. Ik ben blij met iedere akte die ik kan passeren. We zitten eigenlijk nog in de overgangsfase van het oude naar het nieuwe kantoor. Van de tien medewerkers zijn er op het moment drie ziek thuis. Een Nederlandse collega die in België woont, kan de grens niet meer over. Bij mij is er geen ruimte voor reflectie. Het voelt eerder of ik in een centrifuge zit. Iedere dag ben ik tot half zeven op kantoor. Dan naar huis om te eten, waarna ik thuis nog tot tien uur 's avonds zit te werken. De voornaamste ontspanning is op dit moment het uitlaten van de honden. Ik hoop maar dat ik niet ziek word. Ik ben de enige notaris op kantoor. Voor de zekerheid gooi ik mij vol met vitamines.’

‘Op dit moment is de situatie op kantoor nog redelijk normaal. We vragen cliënten om hun eigen pen mee te nemen. Niet te komen als

‘Sinds vorige week volg ik de cashflow heel scherp’

ze griepverschijnselen hebben. We hebben twee spreekkamers. Zo kunnen we de een gebruiken, terwijl we de andere schoonmaken. Het werk gaat nog steeds gewoon door. Het is zelfs drukker. Besprekingen met betrekking tot familierecht zoals testamenten en samenlevingscontracten hebben we naar half april uitgesteld. Veel cliënten bellen met de vraag of we een transactie naar voren kunnen halen. Ze zijn ongerust en willen het zo snel mogelijk geregeld hebben, maar dat lukt niet. Daarvoor heb ik het te druk. Wat de toekomst in petto heeft, weet niemand. We hebben direct arbeidstijdverkorting en belastinguitstel aangevraagd. Ik kijk ook wat we aan de voorwaarden van de financiering kunnen doen. In april nemen we afscheid van twee medewerkers die niet mee wilden van het oude naar het nieuwe kantoor. Dat is op dit moment een geluk bij een ongeluk.’

‘Het is bizar hoe snel de wereld kan veranderen’

‘Sinds de scholen dicht zijn gegaan, is het rustiger op kantoor’, aldus Frank Sterel van Sterel Notarissen. ‘Cliënten zijn druk met hun

kinderen. Op onze vestigingen in Amsterdam, Abcoude en Uithoorn hebben we grotendeels dezelfde bezetting als voorheen. Er wordt weinig vanuit huis gewerkt. Om met elkaar

te kunnen overleggen, is het toch het handigst als je op kantoor bent. We houden wel gepaste afstand tot elkaar. We maken gebruik van Skype of videoconferencing om het fysieke contact met cliënten zo veel mogelijk te beperken. Als cliënten komen voor het passeren van een akte hebben we een aangepast protocol. Er worden geen handen geschud en we gebruiken wegwerppennen voor het ondertekenen van de akte. En verder houden we ons aan de richtlijnen van het RIVM. De sfeer op kantoor is goed. Er is saamhorigheid. Bij niemand van de collega’s is het coronavirus vastgesteld, al hebben zich wel een paar mensen ziek gemeld.’

‘Het is bizar hoe snel de wereld kan veranderen. Het doet mij denken aan de kredietcrisis. Toen zag je ook van de een op de andere dag de situatie achteruitgaan. In januari 2009 gaven we een groot feest voor 600 genodigden omdat het kantoor 5 jaar bestond. Een maand later moesten we de helft van ons personeelsbestand – 25 man – ontslaan. Dat is niet leuk om mee te maken. Wat de huidige situatie lastig maakt, is dat je naar dagkoersen kijkt. Voor deze maand voorzie ik weinig problemen, maar je hoeft geen econoom te zijn om te zien dat de huidige maatregelen verstrekkende gevolgen gaan hebben. Wanneer dit te lang duurt en de economie tot stilstand komt, zal de huizenmarkt een dreun krijgen. Als ondernemer raak ik niet snel in paniek. Voor alles is een oplossing, maar na de maatregelen die het kabinet vorige week afkondigde, dacht ik even:

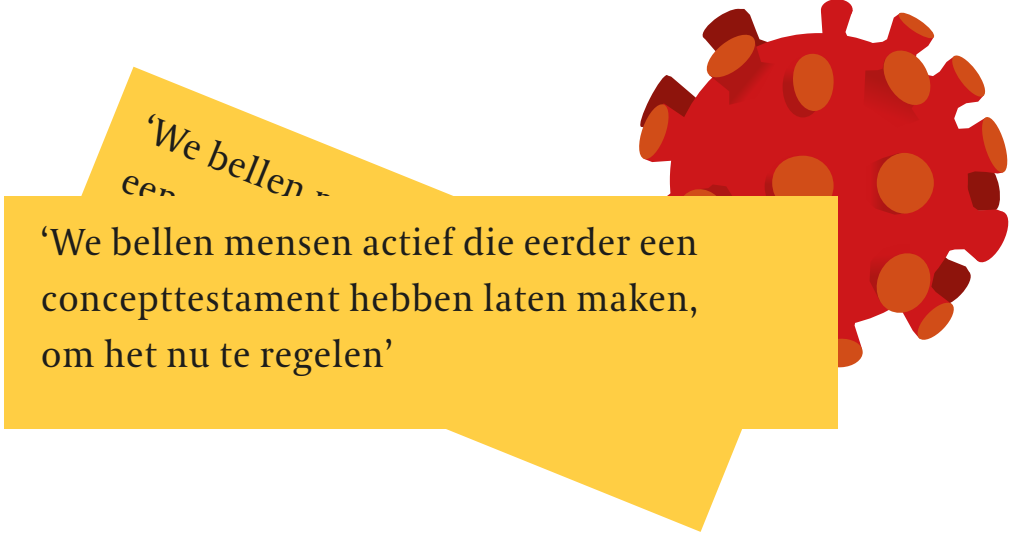
gaat dit wel goed? We hadden een paar grote declaraties uitstaan. Als partijen hun betalingen uitstellen, kom je als kantoor in de problemen. Sinds vorige week volg ik daarom de cashflow heel scherp. Leg meer nadruk op snel declareren. Ik heb de salarissen ook eerder betaald. Gelukkig komt de overheid ons te hulp. Ik ben heel blij met de steun die het kabinet heeft aangekondigd.’

‘Het komt ineens heel dichtbij’

‘In de carnavalsvakantie was ik er al niet gerust op’, aldus Ronald Gerrits van Gerrits & Van Gulick Notarissen. Het kantoor heeft vestigingen in Gemert, Uden en Deurne. ‘Als lid van de vastgoedcommissie van de CNUE, de Europese Raad van Notarissen, heb ik contact met buitenlandse notarissen. Ik sprak in februari een notaris uit München die aangaf dat ze in Beieren steeds strengere maatregelen namen vanwege het coronavirus. Na carnaval heb ik direct aan de automatiseerder gevraagd om ervoor te zorgen dat iedereen thuis kon werken. We hebben tien printers besteld en

“We bellen mensen actief die eerder een concepttestament hebben laten maken, om het nu te regelen”

een protocol gemaakt voor het mee naar huis nemen van de dossiers. Zorg bijvoorbeeld dat je thuis een aparte werkplek hebt en geen dossiers op de keukentafel laat liggen. De dreiging van het coronavirus is hier geen abstract gegeven. Het komt ineens heel dichtbij. Ik ken mensen die aan het virus zijn overleden. Van de veertig medewerkers die ons kantoor telt, zijn er nu tien ziek. De mate waarin mensen kunnen werken, varieert heel erg. Daarom hebben we een coronacrisis-app. Daarin meld je dagelijks of je nog kunt werken. Op basis daarvan maken we een schema van de collega's die op die dag naar kantoor komen.’

‘De sfeer op kantoor is goed. Je ziet veel solidariteit onder de collega's. Het is wel belangrijk dat je de regie neemt als notaris. Als Rutte heeft gesproken, kijken medewerkers naar je. Op zo'n moment willen ze weten waar ze aan toe zijn. Ik kom nog steeds iedere dag op kantoor. Zeker in deze situatie is het prettig dat mijn woonhuis grenst aan het kantoor. Ik heb nog steeds besprekingen en passeer. We tekenen zo veel mogelijk bij volmacht. Als cliënten naar kantoor komen, krijgen ze geen koffie, houden we afstand. De pennen worden na ieder bezoek schoongemaakt met een Glorixdoekje. Wat mij opvalt, is dat een aantal cliënten voor het passeren van een levenstestament afbelt. Je kunt je afvragen of dat wel verstandig is. Je weet immers niet

wat er de komende maanden op ons afkomt. We zijn nu mensen actief aan het bellen die eerder een concepttestament hebben laten maken en roepen ze op om het nu te regelen. Nu draait alles nog gewoon.’

‘We worden steeds creatiever’

‘We hebben een roulatiesysteem geïntroduceerd’, aldus Jef Oomen, notaris bij Huijbregts Notarissen & Adviseurs in 's-Hertogenbosch. ‘Op kantoor werken nu zeven collega's. Dat zijn er normaal veertig. De rest werkt vanuit huis. Die maatregelen hebben we begin maart genomen. Zo veel mogelijk klantcontact vindt op afstand plaats. Een bespreking met erfgenamen gebeurt nu via een conferencecall. Voor het passeren van akten bij overdracht vragen we om een volmacht. We worden steeds creatiever. Twee dagen geleden stond een collega bij een cliënt voor de deur die in thuisquarantaine zat en een hypothecaire volmacht moest tekenen. De akte ging door de brievenbus, waarna de notaris door het raam toekeek hoe de akte werd ondertekend. Op dit moment is een andere collega op weg naar het ziekenhuis met een levenstestament, waar de cliënt de akte ook vanachter een raam tekent. We passeren ook akten op het parkeerterrein als een cliënt positief op corona is getest. Dan blijft hij in zijn auto zitten.’

‘Deze situatie is echt heel uitzonderlijk. We hebben als kantoor de eerste drie maanden van het jaar goed gedraaid, maar we prepareren ons nu voor op een onzekere toekomst. We hebben samen met de accountant liquiditeitsoverzichten gemaakt, zodat je weet bij welke omzet je welke maatregelen moet nemen. Op dit moment loopt het werk nog gewoon door. Er komen nog steeds opdrachten binnen voor de overdracht van een huis, een verklaring van erfrecht of het opstellen van huwelijkse voorwaarden. Iedere ochtend is het een verrassing wie er kan werken. Wat opvalt, is de collegialiteit. Iedereen is heel coöperatief en springt voor elkaar in de bres. Als iemand aangeeft dat hij zich niet goed voelt, is er direct een collega die zegt: “Ik neem dat dossier wel over.” In een crisis als deze zie je dat mensen bereid zijn om voor elkaar te lopen. Tegelijkertijd komt de ernst van deze crisis hier heel erg binnen. De vader van een van onze medewerkers is overleden. Hij zit nu zelf in quarantaine en mag maar dertig mensen uitnodigen voor de uitvaart. Dat is heel wrang.’ ■